

Botswana 11-27 mars 2022

Reserapport från en grupp ur Dalarnas Lantmätarförening

Deltagare:

Margareta Arenås

Anika Henriksson

Ulf Henriksson

Ulf Sandgren

Eva Sandgren

Bo Lauri

Mahyar Allamehzadeh

Maria Hedqvist

Lennart Elfving

Ingela Folemar

Olle Färnkvist

Hans-Olov Ohlsson

Johan Emanuelsson

Anki Svärdbj Bergman

Per Bergman

Reseledare: Anders Hjertstrand

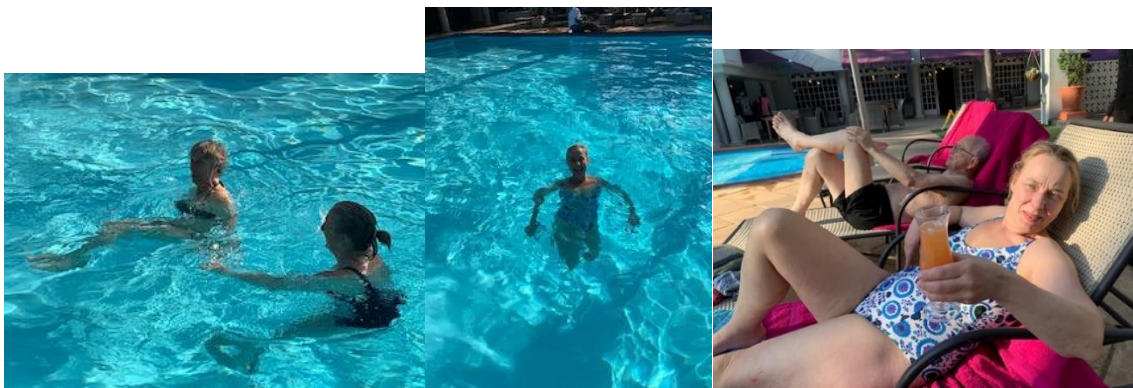
11 mars 2022 Arlanda

På fredagskvällen samlas en förväntansfull grupp på Arlanda för avresa mot Botswana med Ethiopian Airlines. Resan skulle egentligen ha genomförts vid motsvarande tidpunkt 2020 men pandemin kom emellan, så resan avblåstes 2 dagar före avfärd. Vi har under de 2 åren som gått haft olika förslag till nya datum, men tyvärr blev den hela tiden framflyttad. Till slut vågade vi nästan inte tro att resan skulle bli av.... Men nu är vi på väg 😊 Reseledare är Anders Hjerstrand med lång erfarenhet av internationellt biståndsarbete i bl a Botswana.

Första delen av resan sker med nattflyg. Tidig väckning med kaffe och muffins när vi anländer till Addis Abeba. Där får vi vänta några timmar till nästa flyg. Eftersom sömnen under natten inte var den bästa försöker flertalet att fortsätta sova på väg ner till Botswana. När vi landade trodde vi att vi skulle mellanlanda i Victoria Falls, men det visade sig att ingen skulle av eller på där, så vi kom fram en timme före beräknad ankomsttid.

12 mars Gaborone

Då har vi äntligen anlänt till Botswana och Gaborone. Flertalet blev hämtade med buss för transport till hotellet, men alla rymdes inte utan några skulle hämta ut en hyrbil. Efter lite strul med uthyrningsfirman fick vi efter någon timme en minibuss. Efter incheckning gick de flesta till poolen och badade samt tog en drink. Tidig middag åt vi på hotellet för alla var i behov av att sova.

13 mars Gaborone

Rundtur i Gaborone

Vårvinterbleka och inte ännu anpassade till värmen, 26 grader C, startar vi vår resa med att guidas av Anders och Teddy i Gaborone, Botswanas huvudstad.

Vår tur går längs med The Mall en lugn söndag. Vi ser några marknadsstånd och köpare trots allt, bl.a. Maria som köper godiset "torkade larver" till sina arbetskamrater att smaka på.

Längs med The Mall ser vi den balkong som Mma Ramotswe (Damernas detektivbyrå) satt och drack sitt te och löste sina mordgåtor på. I slutet av The Mall finns parlamentet och en fin park med bl.a. monumentet för de som stupat i Afrikas fredsbevarande styrkor. Parken blev vi efter ett tag ombedda att lämna, oklart varför, nått med presidentens säkerhet.

Området som idag är Gaborone, bebyggdes på 1960-70-talet och var innan dess en mindre landsortby i bushlandskapet. Närheten till Sydafrika, tillgång till vatten tros vara en anledning till stadens placering. I början bestod invånarantalet till ca 1000 st men är nu en stad på ca 250 000 invånare.

Sir Seretse Khama-statyn

På 70-talet kom flera européer till Botswana för att starta upp deras parlament (bl a Teddys far) Senare på 1990-talet var det en stor grupp av svenskar (100 st) som bodde här, däribland några Lantmäteri/Swedesurvey anställda. För att återuppleva gamla minnen stannade vi till vid det hus som Swedesurvey hyrde.

Kärt återseende för tidigare Swedesurvey jobbare

Historia:

Botswana blev självständigt 30 september 1966. Namnet Botswana kommer av bantubefolkningen, batswana- eller tswanafolket. Seretse Khama valdes till den första presidenten för Botswana. Valet var lätt då han var "the chief" av den högsta tribe/klanen i området innan staten bildades och batswana styrdes av 7 klaner. Botswana kallas Afrikas äldsta demokrati på grund av hur området styrdes. Här samlades utvalda herrar från byn i dess kgotla för att avgöra de frågor som gällde byns framtid och rättssak. De 7 höga ledarna/cheferna i batswana kunde vid behov ta gemensamma beslut för sina klaner. Att de alla hade ett gemensamt språk underlättade samarbetet.

Från mitten av 1800-talet ville boerna ta över Botswana. Hotet från boerna gjorde så att 3 av cheferna (the Three Dikgosi), bl a kung Khama III åkte till England och drottning Victoria för att be om beskydd 1876. De blev sedan ett brittiskt protektorat i mitten av 1880-talet, Bechuanaland.

Vid själva frigörandeprocessen från protektoratet vid 1960-talets mitt föll valet till ny chef för den högsta klanen. Ett dilemma dök dock upp då "the chief", Seretse Khama (sonson till Khama III) på slutet av 40-talet förälskat sig i en vit brittisk medborgare (Ruth). Därmed var han inte välkommen till Botswana under 5 år, men 1956 fick de komma tillbaka. De togs emot i en stor ceremoni och blev ett mycket älskat par i landet.

30 september 1966 förklarades Botswana som en självständig republik med Seretse Khama som förste president. Sedan det första valet, 1966, har hans konservativa parti, BDP (Bechuanaland Democratic party) styrt Botswana.

Ett bra sätt att få en bild av hur Botswana tog sig från ett tribe/klansamhälle till en stat är att se filmen "Marriage of independence".

Three Dikgosi and Two Tourists

Före självständigheten var Botswana ett av världens fattigaste länder, men har idag en förhållandevis god ekonomi, bl a pga diamantfyndigheterna.

Entusiastisk guide vid Three Dikgosi monument som lärde oss Botswanas historia med både mun och händer.

Botswanas flagga symboliserar himmel, land, folket, vatten. De två blåa fälten symboliserar regn "pula", de svarta och vita fälten illustrerar förhoppningen om att svarta och vita kan leva tillsammans i fred. Vi hörde även en alternativ förklaring att det övre blå fältet var himmel och det nedre vatten.

På eftermiddagen besöker vi Sanitas (Nursery & Garden centre), i södra utkanten av Gaborone, nära Gaborone Dam.

Grundaren Gösta "Gus" Nilsson skapade detta 1970 och det drivs fortfarande av familjen. Vi träffar sonen Mattias och Gus hustru Siglinde under vår efterlängtade lunch. Mattias tar oss därefter med på en rundtur i trädgården för att visa det arbete som läggs på varje liten planta. En snabb titt i bastun fick det också bli. Andra tidigare celebra gäster var t ex vår kung Carl XVI Gustaf som var på besök 2011.

Mattias, Siglinde, Johan, Anders och Teddy

Efterlängtat lunch med god glass vid Sanitas

Molepolole 14 mars

Vid 9:30 klev samtliga ombord på en hyrd buss för färd till orten Molepolole, ca 6 mil nordöst om Gaborone. Dagens första besöksmål var ett museum över Botswanas kultur.

Museet var inte direkt mycket att beskåda men vi fick muntlig redovisning av orten och landets historia av guiden Power. Kortfattat kan nämnas att - Molepolole är landets största by med ca 66 000 invånare, landet har totalt ca 2 milj invånare - Botswana har flera folkgrupper och den största är

Tswana - Landet har åtta olika tswanastammar - Runt Molepoleole bor framför allt människor som hör till tswanastammen Kwena - Demokrati är en stark tradition där byborna möts i ett byråd som kallas Kgotla. - Byrådet möts varje kvartal - Även om dagens administration och lagar tagit över majoriteten av byrådets tidigare viktigare avgöranden har byrådet fortfarande möjlighet att lösa enklare tvister och frågor.

Efter museet ville Anders att vi skulle besöka en skola. På vinst och förlust bromsade bussen in vid Neale Primary School. Det blev ett skrattfyllt möte med skolans elever då Bosse till barnens förtjusning dansade ut ur bussen. Skolans rektor Victoria tog emot och berättade att skolan hade 900 elever i åldern 4,5-15 år och 47 lärare. Utbildningen liksom måltiderna är gratis men de obligatoriska skoluniformerna får föräldrarna köpa till barnen.

Efter skolbesöket fortsatte färden till det kommande museets nya plats. Området var en stor byggarbetsplats. Framtidens museiområde på 200 ha ska även vara en plats för forskning och utbildning. Noterades att finansieringen av projektet ännu inte var säkrat.

En mycket sen men god lunch intogs på ett blött och regnigt Lempepe Lodge. Efter lunch var det planerat att besöka Kolobeng men samtliga var nöjda för dagen och önskade retur till hotellet.

Kvällen avslutades på högsta nivå med en fin utsikt över Gaborone på restaurangen Table50Two placerad i Gaborone CBD (Central Business District).

Gaborone 15 mars

Besök hos Department of Surveys and Mapping

Vi välkomnades av generaldirektören Abednico Maphuru som också presenterade de medarbetare som skulle medverka i dagens program. Därefter överlämnade han ordet till andremannen Godfrey Letole som lämnade en detaljerade redogörelse för mandat och funktion för Department of Surveys and Mapping (DSM).

Uppgiften är att tillhandahålla grundläggande geodata och tjänster för socioekonomisk utveckling av landet. Det gör man genom att samla in, bearbeta och tillhandahålla olika typer av geodata.

Organisationen består av fem huvuddelar:

- Geo-Informatics (data management, quality control and dissemination)
- Surveying (cadastral, geodetic surveys, international boundaries)
- Mapping (mapping, GIS, photogrammetry and remote sensing)
- Department management (administration, HR, reforms, procurement)
- Regional offices (cadastral, control, dissemination)

Digitala produkter är digitala flygfoton, topografiska kartor, registerkartor, satellitdata och geodetiska kontrollpunkter.

Grundläggande tematiska databaser består av transportnät, byggnader och boenden, hydrografi, markanvändning, höjdkurvor, fastighetsregisterinformation, geodetiska data och flyg- och satellitbilder.

Nationellt kartprogram

De huvudsakliga källorna för framställning av topografiska kartor är flygfoton, ortofoton, existerande digitala kartor och kartor i pappersformat, statistiska data, GPS-mätningar och satellitdata.

Med stöd av Swedesurvey genomfördes flygfotograferingar under åren 2006 – 2015 över städer och andra större samhällen i syfte att producera **storskaliga kartor** över dessa områden. Databaser och kartblad över ett 100-tal områden är nu klara medan arbete pågår med återstående drygt 40 områden. Betydande delar av detta arbete har upphandlats av DSM. Dessa detaljerade kartor och databaser har kommit till stor användning i samhällsplanering, i uppbyggnad och dokumentation av infrastruktur och för fastighetsregistrering.

Ortofoton framställs i samband med den storskaliga kartläggningen. Upplösningen är 25 cm och bilderna används för att producera och revidera de storskaliga kartorna samt som bakgrund för andra aktörer som genomför socio-ekonomisk kartläggning av olika former.

En **digital höjdmmodell** (DEM) har också tagits fram i samband med den storskaliga kartläggningen med ett rutnät på 25 x 25 cm. Höjdmodellen används i kartframställningen, men också i många andra sammanhang där det är viktigt att känna till höjdförhållandena (t ex i samband med dragning av VA).

En **topografisk karta** i skala 1:50 000 har tagits fram från flygfoton och ortofoton. 1 013 kartblad och datasets blev klara 2014 och från 2015 inleddes arbete med ajourhållning av dessa databaser och kartor, men nu med stöd av satellitbilder. Databaserna omfattar transportnät, hydrografi, höjddata, administrativa områden samt markanvändning. De satellitdata som används kommer från Digital Globe och har en upplösning på 50 cm. Botswanas regering träffade en överenskommelse med Digital Globe år 2017 om användningen av dessa data.

En nationell **översiktskarta** i skala 1: 1 miljon har också tagits fram liksom en nationell **vägkarta**.

Fastighetsregistrering

I dagsläget har närmare en miljon fastigheter mätts in och cirka 860 000 blivit godkända och registrerade. Av dessa är nu omkring 500 000 inlagda i det digitala fastighetsinformationssystemet

(Cadastral Information System, CIS). Registreringen görs av regionala Land Boards medan DSM har det övergripande ansvaret och svarar för CIS.

Nationell positioneringstjänst

DSM svarar för ett nationellt system av referensstationer (motsvarande det svenska SWEPOS). Idag finns 68 referensstationer, varav endast hälften fungerar fullt ut. De stationer som inte fungerar alls eller har dålig tillgänglighet besväras av problem med strömtillförsel och bristande kapacitet för internetuppkoppling. Vid DSM finns en central som distribuerar korrektionsdata till användarna.

Riksgränsarbeten

DSM svarar för underhåll och uppmärkning av nationsgränserna mot Sydafrika, Namibia och Zimbabwe. Den totala längden på gränserna är 4 452 km, varav 1 886 på land och 2 566 i vatten.

Rundvandring

Efter föredragningen och en kortare frågestund delades vi upp i mindre grupper och besökte olika stationer där de verksamheter som nämnts ovan presenterades närmare. Det som bland annat slår en besökare är att de projekt som bedrivits av Swedesurvey ända sedan slutet av 1980-talet och fram till ganska nyligen har fått stort genomslag.

Lunch och frågestund

Besöket avslutades med att DSM bjöd på en enkel men mycket välsmakande lunch. Under tiden kunde vi ställa kompletterande frågor. Till värdarna överlämnades på traditionellt sätt dalahästar.

16 mars – resa Gabarone till Serowe.

Nu är det dags att styra kosan norrut! Men först hämtade Anders och Per 16 stycken träd hos Sanitas. De ska vi plantera i en SOS barnby i Serowe.

Vi packade in alla träden i den Volkswagenbuss som vi hyrde första dagen. Nu har vi även två stycken "Toyota-jeepar" till förfogande, där fick våra väskor åka och vi fördelade oss deltagare på de tre fordonen. Viktigt att komma ihåg att det är vänstertrafik och att vi inte får köra när det är mörkt! I mörkret är risken stor att krocka med en elefant eller något annat stort djur.

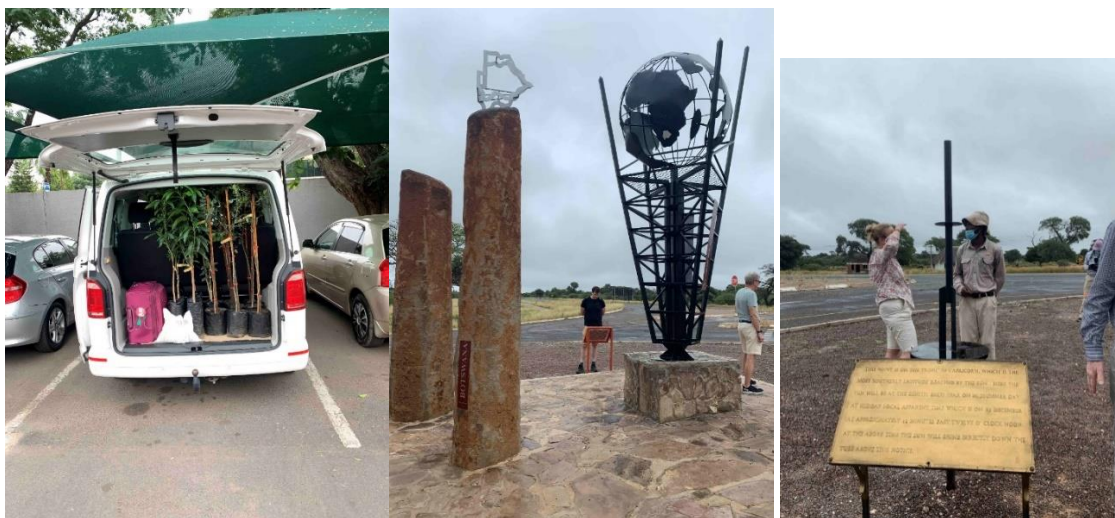
Vi hade 36 mil framför oss på spikraka vägar. Vägarna är siktröjda ca 30 m på båda sidor, försedda med viltstängsel och är asfalterade. De har en hög standard.

Vid Stenbockens vändkrets stannade vi för att promenera några steg och titta på det monument som finns där. Vi är nu på breddgrad 23 grader 26 minuter och 22 sekunder söder om ekvatorn. I ett

vertikalt rör som finns där lyser solen rakt ner den 22 dec kl 12.12. Kräftans vändkrets är motsvarande på norra halvklotet. Vet du att den också ligger i Afrika?! Dessa vändkretsar är gränserna för att solen kan stå i zenit.

Efter lunch på snabbmatställe anlände vi till Serowe hotel på eftermiddagen. Vissa av oss tog en entimmes promenad på byvägarna. Marken är torr och det finns en hel del buskar och större träd i omgivningen.

Hotellet har en mysig uterestaurang, med lerväggar och halmtak. Där åt vi middag och det blev en tidig kväll eftersom vi ska upp tidigt i morgon.

17 mars – Serowe

Väckning 06:00. Jag gör mig i ordning i badrummet, och klär på mig. Jag kollar efter myror, men lyckligtvis ser jag inga inomhus. Nästan en halvtimme senare öppnar jag dörren och går ut till byggnaden där frukosten serveras. Är jag i Botswana i mars? Himlen är tung av regnmoln och regnet strilar ner. Var jag inte ordentlig vaken, så blev jag det nu. Värmen är frånvarande, trots en varm tröja och jacka är det kyligt. Några av mina medresenärer sitter redan ner och äter frukost. Jag tar en plats och går dit frukosten serveras. Lite flingor, yoghurt, rostad smörgås och juice blir mitt val. Efter en stund är alla på plats och vi äter frukost.

Efter frukosten beger vi oss till våra rum för att göra oss i ordning för att åka till Khama Rhino Sanctuary. Vi ska vara på plats där vid 08:00. Vi åker i olika bilar i regnskurar eller helmulet väder. Kommer vi att åka som planerat, med tanke på vädret, eller ställer de in vår tur? Har bilarna vi ska åka i tak? Tankarna är många inför besöket.

I god tid är vi framme, och vi hälsas välkomna. Vi delas upp i två olika bilar. Efter en kort introduktion åker bilarna iväg. Regnet strilar ner medan vi åker in på uppkörda vägar i landskapet. Längs sidorna syns vegetation i olika täthet och storlek. Regnskurarna kommer och går. På vissa ställen ser man bara någon meter på sidan om vägen. På några ställen är landskapet öppnar landskapet upp sig och en grässlätt breder ut sig. Där är det betydligt lättare att se djuren. Vi får syn på antiloper, svalor, bluehelmeted Guineafowls, gnuer, impalor, strutsar, springbockar, stenbockar och zebror. Men några noshörningar får vi inte syn på. Däremot får vi se flera stycken dyngbaggar! Inte lika mäktiga och häftiga som noshörningar, men viktiga för naturen får vi lära oss.

Frusna och varierande blöta är vi tillbaka på anläggningen, klart besvikna över att inte ha fått se någon noshörning. Men inte så konstigt med tanke på vädret. Vi går till en servering och beställer kaffe eller te och rostade mackor. De smakar jättebra medan kroppen återfår sin normala kroppstemperatur. Under tiden passar Anders på att berätta för guiderna att vi är besvikna över att

inte ha fått se de mäktiga djuren. Guiderna åker då genast ut och letar efter djuren medan vi äter klart. Helt plötsligt berättar vår guide att de har sett noshörningar. ”Antingen åker vi ut nu på en gång eller” Mer hinner han inte säga förrän alla flyger upp från stolarna och beger sig till bilarna igen. Färden går i samma riktning, men inte precis samma rutt som föregående gång.

Efter en stunds färd kommer vi fram till gräslandskapet igen. Då ser vi dem! Förarna kör sakta rakt ut i landskapet, snett mot dem. De går fridfullt en bit bort, medan vi fotograferar dem. Vi får även se flera av de andra arterna som vi redan sett, men de hamnar i skuggan av noshörningarna. Nöjda återvänder vi tillbaka till anläggningen.

Bilarna som vi åkte med

Noshörning med fåglar på ryggen

Efter lite tveksamheter om var det låg, så kom vi fram till SOS Barnbyar i Serowe ca klockan 15. Eftersom vi är en grupp lantmätare, så måste det vara kartans fel, inte vårt att vi hade problem att hitta! På plats hälsas vi välkomna, och får reda på att de har hand om 81 barn för närvarande. Dessa barn är oftast barn som har mist båda sina föräldrar. När motsvarande socialarbetarna får nys om att något barn i närområdet har blivit föräldralöst så kontaktar de barnbyn. När barnen kommer hit så får de stanna här tills de är gamla nog att klara sig själva.

Innan resan hit hade vi bestämt oss för att lämna något till dem som är bestående under många år. På Sanitas tidigare hade vi köpt varsitt träd som vi tog med hit. Tanken var att plantera dem, och märka varje träd med våra namn. De hade förberett var de ville ha träden, och vi hjälpte till att göra lagom stora gropar, vattna, gödsla och staga upp dem. Hälften av träden var olivträd, korvträd, morula medan andra hälften var rena fruktträd som apelsin, citrus nova och mango. De sistnämnda planterades längst in i på anläggningen, inhägnad för att få vara ifred. De förstnämnda planterades mer synligt för att ge skugga på anläggningen.

Ett av våra medhavda träd planteras

Johan i full färd att gräva en av gröpperna

Medan vi höll på med detta fick jag syn på en färgglad fågel. Jag försökte att få en bra bild på den, men det var inte lätt då den flög runt på andra sidan ett stängsel. Skolan var inhägnad och bevakad med vakt. Jag frågade om det var ok att hon släppte ut mig för att fota fågeln. Hon sa ja, och jag lyckades få några bra bilder på den. Nöjd gick jag tillbaka till övriga medresenärer. När jag skrivit på mitt namn på en liten skylt på ett träd åkte vi hem därifrån.

Nu var det inget schemalagt resten av dagen. Jag och några till gick en promenad i närheten av boendet. Vi skulle vara tillbaka till kl. 17, och vi var tillbaka med ett par minuter tillgodo. Middagen åts på en lokal restaurang nära boendet.

Belöningen, bild på liten biätare

18 mars Serowe-Maun

Dagen inleds med frukost och sång för Hans-Olov som fyller år. Sedan väntar 54 mil med bil. Ett längre uppehåll görs vid Orapa, världens största diamantgruva. Här finns ett museum där vi av en entusiastisk guide får veta allt om geologin bakom var man hittar diamanter och hur diamantbrytning går till. Vi är den första besöksgruppen sedan pandemin bröt ut.

Mot kvällen anländer vi till Maun där vi inkvarteras på ett något enklare hotell. Middagen äter vi på en jazzrestaurang som drivs av Micke från Sundsvall och hans botswanska hustru Edna som efter några år i Sverige talar utmärkt svenska. Micke får utlopp för sitt stora intresse, att spela jazz. Edna står för utsökt kokkonst.

19-21 mars Dinaka

På lodgen Dinaka bodde Johan, Hans-Olov och Olle. Anders anslöt sista dygnet.

19 mars

När det lilla flygplanet landat på den för tillfället viltfria landningsbanan blev vi upphämtade och körda till lodgen Dinaka. Vår följeslagare under hela lodgevistelsen var sedan guiden Bathusi. Han hade gjort ett komplett program åt oss. Safaritur med jeep första eftermiddagen. Introduktion till "bunkern", ett gömsle nära ett av vattenhålerna, där vi sedan kunde studera allehanda djur på nära håll utan att själva bli upptäckta.

Dinaka ligger en bra bit sydväst om Maun i Kalahari. Landskapet utgörs av halvöken i form av bushlandskap. Det är ändå rätt så grönt eftersom det regnat mer än normalt de senaste tre åren. Det finns fem olika vattenhål runt lodgen. Vatten pumpas upp till vattenhålerna från borrhål med pumpar drivna av dieselaggregat med backup från solpaneler. Vattnet nyttjas av flertalet djur, dock inte av elefanter som tycker att det är för salt.

20 mars

Vi väcks som utlovat 05:00. Lite lagom yrvaken gör jag (Hans-Olov) i ordning kameran och gör klart ryggsäcken. Det är fortfarande nästan mörkt, men det syns på himlen var solen är, och att den är på väg upp. Men det är inte tyst, ett sorl av diverse ljud från bland andra syrsor hörs. Exakt vad teet smakar är inte så viktigt, men det är skönt att dricka något varmt i den lite kyliga morgonen. Däremot smakar de högst troligen hembakta småkakorna bra, fast kroppen inte riktigt är helt vaken. Efter en halvtimme blir vi hämtade, som utlovat. Guiden följer med oss till huvudbyggnaden där frukosten serveras. Först får vi välja bland olika flingor och olika yoghurtar. Vid bordet får vi välja hur

vi vill ha våra varma rätter, ägg, korv och bacon. Min kropp har inte riktigt lärt sig att det är matdags denna tid på dygnet, så jag nöjer mig med de kalla rätterna.

Ytterligare en halvtimme senare är det dags. Vi åker iväg i bilen och får nästan genast syn på flera strutsar och en stor samling gnuer. Gnuerna fnysar lite mot oss, men fortsätter att beta.

En

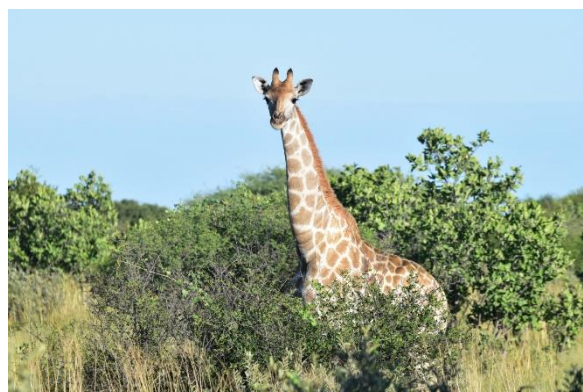
samling strutsar

Svartryggad schakal

Vi fortsätter och får syn på några schakaler, de är inte skygga alls. Vi ser många färgglada fåglar i olika storlekar. Från olika typer av små vävarfåglar till stora gamar. Så får vi också syn på en ensam giraff!

Svartaxlad glada

Giraff

Vi åker vidare och besöker bunkern. Bunkern är till största delen nedgrävd vid ett konstgjort vattenhål en bit från lodgen. Vi får se flera olika djur som kommer dit för att dricka. Vi åker hem och tar det lugnt en stund. Lunchen serveras utomhus nära vattenhållet vid vår lodge. Efter lunchen vilar vi. Därefter eftermiddagsfika på lodgen med två rätter. En lite "nyttigare" och en riktig sötsak. Sedan dags för eftermiddagens besök vid bunkern vid vattenhållet. Vi får se många djur och fåglar igen.

En kudohane

Zebror

Nästa aktivitet på dagordningen var att besöka några traditionella bushmen. Vi hälsades välkomna av några stycken som var tidsenligt klädda. De berättade om hur de levde som jägare, som följer bytesdjurens rörelser. Flyttar de, så följer de efter. Hyddorna byggs av lera och gräs. När de flyttar tar de inte med sig något av byggnaderna, utan bygger nya dit de flyttar. Medan vi går en promenad, ledd av en med skarpladdat vapen, får vi en utbildning i hur man ska klara sig i Kalahariområdet. Vi får se flera växter, bli informerade om vad de är bra till, och veta vad de heter på deras språk. Tyvärr kan jag inte återge något av dessa namn, men de hade andra ljud än de vi använder oss av. Helt oväntat får vi se hur de gräver fram två olika typer av rötter, ojämna stora som små vattenmelon. Den ena innehåller vatten som kan släcka törsten för den uttorkade vandraren. Den andra roten innehåller inte bara vatten, utan också näringsrikt fruktkött. Vi provsmakar den, och den är till och med god!

De visar även hur de gör för att snärja mindre bytesdjur. Med hjälp av olika fällor kan de snärja till exempel stenbockar. De visar hur de gör en snärja som ska tvinga djuret att kliva i en dold grop, och på så vis bli fångat. Den andra metoden är att använda del av roten som ska locka djuret att äta upp det, men i samma stund bli fångat.

En stund senare visar de hur deras hyddor ser ut, och hur de gör eld utan moderna hjälpmedel. Metoden, att gnida två pinnar mot varandra, intill något lättantänt känner vi igen. Vi bjuds på en av deras traditionella danser med sång. Här väntar även bilen på oss, och vi får dricka och snacks till. Jag frågar hur barnen ser på detta liv. Pojkarna vill flytta till städerna och köra fina bilar får jag till svar. Det känns tråkigt, men ganska väntat att höra. Vi åker hem till lodgen.

Dansande bushmen

Kvällen avslutas med att vi åker, strax innan solnedgången, till övernattningen. Mitt ute i ingenstans ska vi sova HELT utan skydd. Nja, myggnät i alla fall? Nej! Men de har lyckats bära upp riktiga

sängar med lakan, kuddar och täcken uppför trappen. Imponerande! För att vi inte ska bli alltför oroliga så är det en grind som stängs när guiden åker därifrån. Runt byggnaden finns även elektriskt stängsel som ska avskräcka alla eventuella djur som skulle komma på idén att vilja se oss som en riktig festmåltid. Innan vi somnar kan vi njuta av månskenet och kolla på den södra

stjärnhimlen. En fladdermus flyger förbi oss några gånger innan jag somnar. Inga myggor eller flugor besvärar oss. Jag somnar.

21 mars

När det ljusnade på morgonen vaknade vi upp utomhus på det så kallade sleep out deck. Under natten hade vi alltså sovit ute på en ca 7 m hög plattform ute i bushen. På plattformen hade samma bekväma sängar som fanns på lodgen ställts upp och det fanns även ett badrum med toalett och rinnande vatten. Vår guide tältade cirka 50 m bort. Man sov mycket bra men stundtals var det lite blåsigt under natten.

Efter frukost gjordes en morgontur med safaribilen med ett lite längre stopp i den så kallade bunkern, ett något nedgrävt gömsle, vid ett vattenhål. I bunkern satt vi och tittade på djuren som kom för att dricka. Det var schakaler, zebror, kuduantilop, impalaantilop, gnuer och en mängd fåglar

som besökte. Något som stack ut var att vi såg en herrklubb med impala hanar. Dominanta impalahanar går tillsammans med en grupp honor och ungdjur och håller sina revir medan övriga hanar går tillsammans i en egen grupp vilket kallas herrklubb. I herrklubben var det lite gruff när djuren övade på att testa sin styrka mot varandra. Vi fick även se två kuduantiloper som stångades för att avgöra vem som var starkast och skulle få bestämma i området.

Efter lunch gjordes en ny safaritur med safaribilen. Efter en stund fick vi syn på några noshörningar på ett ganska långt avstånd. Guiden tog med oss ur bilen och vi fick sedan smyga mellan buskarna för att försöka komma närmare för att titta på noshörningarna. Vi kom lite närmare så att vi återigen kunde se dem men ganska snart stötte vi iväg dem igen. Ett försök gjordes med att runda dem med bilen och vi väntade ett tag vid ett vattenhål i ett gömsle där vi trodde att noshörningarna skulle gå men de höll sig undan. Antagligen hade de druckit tidigare och kände lukten av oss där vi satt och väntade. Ett till försök gjordes med bilen för att se dem, vilket gjorde att vi fick kontakt med dem en gång till men i stort sett direkt satte de av längre ut i bushen.

Dagen avrundades med en mycket god middag tillbaka på lodgen. Vi kunde konstatera att det gick fort att vänja sig med den lyxen på lodgen.

19 – 22 mars 2022 Jeepsafari (Maya & Bosse)

19 mars

På morgonen hämtades vi upp av en safarijeep från Maun och for cirka en och en halvtimme till Okavangodeltat. I bilen åkte vi , Maya och Bosse, tillsammans med 2 kvinnor den ena var huvudansvarig för safarin och den andra en kock. Vi möttes vid en by av vår safariguide. Vi klev sen av bilen och leddes ner till vattnet där det låg en kajak. Vi åkte ut med kajaken som styrdes av guiden stående med en lång stör. Bagaget kom i en efterföljande kajak. Efter ett tag såg vi några flodhästar en bit bort. Efter en tid landade vi vid ett ställe där kvinnorna hälsade oss välkomna. De tog sen våra väskor bärandes på huvudet.

Vi gick upp till ett grönområde där några fler personer anslöt och tältplatsen byggdes upp inklusive en utetoalett och en "hinkdusch". På kvällen vandrade vi ca 2 timmar. Såg zebbor och impala på avstånd. Kvällen avslutades med en 3-rätters middag.

20 mars

Efter frukost begav oss ut på en längre safaripromenad. Vi gick bl. a igenom ett högväxt grönområde. Under promenaden såg vi giraffer, antilops, kudu, impala, flodhäst, zebror samt gnu. Fick även ta del av hur befolkningen använder vissa växter för skydd mot myggbett. På eftermiddagen åkte vi sen på en fisketur med kajaken. Blev dock inget napp !

På kvällen sjöng våra värdar fantastisk fin afrikansk musik och vi dansade och tjoade.

21 mars

Vi vaknade tidigt och efter frukost åkte vi en bil safaritur. Vi såg många elefanter och giraffer. Under dagen besökte vi en fin liten by där vi fick se hur det odlades majs och vattenmelon inom samma område. Mycket intressant iakttagelse. På kvällen hade vi avskedsmiddag med sång och dans. Vi gick också en kortare promenerad där vi såg många flodhästar. Flera reste sig ståtligt upp och sen sprang några mot oss under vattnet men vi vände och gick därifrån.

22 mars

Vaknade klockan 4 på morgonen för att packa ner allt inklusive tält. Vi kom sen till Mauns flygplats precis i tid.

19-21 mars Kanana lodge**19 mars Flyg till lodgen Kanana**

Upp tidig morgon utan frukost för transport till flygplatsen i Maun för lokalt flyg ut till lodger i Okavango. För att bättre förstå min redogörelse av upplevelsen ger jag en kort information om Okavango:

Okavango, även benämnt Okavangodeltat eller Okavangoträsket, är ett stort deltalandskap i norra delen av Botswanas högplatå ca 950 m ö.h. och utgör en västlig fortsättning på Kalahariöknen, vilken sträcker sig över Botswana, Namibia och i söder in i Sydafrika. Namnet kommer av floden Okavango, en av de längsta floderna i Afrika med avrinningsområde i Angola och med utlopp i Okavangodeltat. Tillförseln av stora volymer flodvatten ger därmed förutsättningar för det rika växt- och djurliv som gör Okavangodeltat unikt och berömt. Områdets area anges till ca 22 000 kvadratkilometer (jmf Dalarna ca 28 000 kvadratkilometer).

På flygplatsen i Maun bordade vi ett lokalt flyg som skulle ta oss ut till lodgern. Vi var 5 som skulle till lodgen Kanana och 6 kamrater som skulle fortsätta till lodgen Shinde och med 2 i besättningen var planet fullsatt. Flygplanet, med beteckningen Safari Air på roderfenan, en singel engine Cessna Caravan med synbart åtskilliga flygtimmar bakom sig, lyfte med ett imponerande "bröl" och jag bad en tyst bön om att motorn är nyservad och tekniken i övrigt besiktigad. Samtidigt upplevde jag en "Indiana Jones-känsla" av att nu börjar äventyret och med viss avund konstaterade jag att några av mina kamrater inhandlat därtill passande safarihattar.

Flygtiden till den första lodgen Kanana angavs till ca 20 - 25 minuter. När vi kommit upp i luften fick vi en god bild över Maun med i centrala delarna modern bebyggelse som snart övergick till i huvudsak enplansbyggander för bostäder och verksamheter. Till varje bostadsbyggnad observerade jag en separat liten byggnad som jag antar används som dass. Stadsbilden innehöll påfallande stort inslag av träd och växtlighet. Bebyggelsen blev snabbt allt glesare när piloten tagit ut färdriktningen och enstaka bostadshus kunde ses – några i kulturellt traditionell stil som runda konstruktioner av lera och med toppade tak täckta med vassliknande gräs och intilliggande boskapsinhägnader (s k "kraal" i Sydafrika), troligen ursprungligen anlagda för nattförvaring av kreatur till skydd för hungriga större kattdjur.

Vi flög ut över Okavangodeltat, som från uppskattningsvis 5-600 meters flyghöjd inte motsvarade mina förväntningar av ett deltalandskap. Jag blickade ut över en i mina ögon savann, dvs ett gräsbevuxet slättlandskap med spridda inslag av buskar och dungar av träd. Färgskalan var olika schatteringar av grönt utan synbara tecken på brist på vatten och torka. Jag kunde se fria vattenspeglar i form av spridda enstaka mindre pooler. Förklaringen, som jag fick senare under dagen av vår lokale guide, är att betydande delar av landskapet är översvämmat delar av året och att vårt besök infaller tidsmässigt i skarven mellan "hög- och lågvatten", dvs under den stundande vinterperioden tillför Okavangofloden mindre volymer vatten.

Landskapet föreföll inledningsvis sakna liv men allteftersom ögat ställt in sig på långsynt seende upptäcker jag rörelser på marken utan att kunna identifiera djuren men snart ser jag den första elefanten. På håll dyker en flygstrip upp men jag ser inga spår av en lodge. En jeep med en person står parkerad invid stripen. Planet landar och vi som ska till Kanana embarkerar med planets motor igång och vi tas emot av mannen i jeepen, varefter planet omgående lyfter mot Shinde. Mannen i jeepen blir vår ciceron, chaufför och gode vän under vår vistelse och vår safari startar omgående. Under följande 2 timmar före lunch och under eftermiddagen hinner vi uppleva mångfalden av

savannens flocklevande klövvilt, de stora respektingivande djuren elefanter, giraffer, afrikansk buffel, flodhästar och därtill flockar med babianer samt diverse intressanta fåglar, bl a afrikansk örn. Därutöver undervisar vår ciceron oss om växter, träd, etc, med namn som jag omedelbart glömmet. Möten med rovdjur sparar han till eftermiddagen och följande dagar. När han kör omkring med oss håller han sig huvudsakligen i gamla hjulspår på mark som bär jeepen. Det är blött i marken och en del partier skulle närmast kunna jämföras med sank- och myrmarker i våra skogar hemmavid.

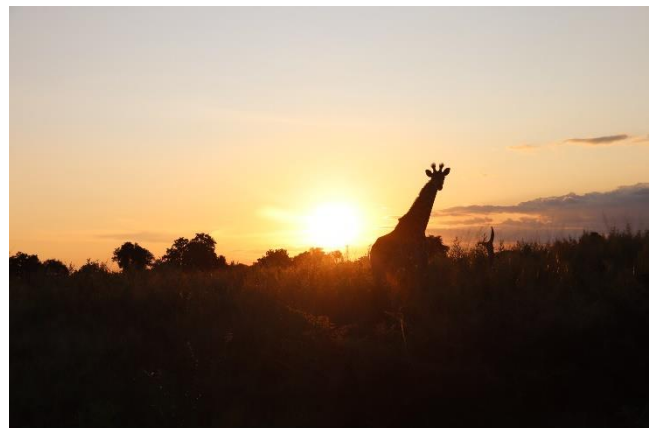
Vår lodge är belägen en god bit från flygstripen dold i ett parti med uppvuxen skog gränsande till ett större öppet område som personalen berättar tidigare var en pool möjlig för vattenaktiviteter. Om jag uppfattade vår guide rätt så pågår en utveckling i naturen innebärande att vattendragen växer igen och blir svårframkomliga för motordrivna båtar men också för den för Okavango traditionella kanotliknande vattenfarkosten *mokoro*. Enligt vår guide förekommer inom området en särskilt snabbväxande vattenväxt, "river-weed", med ursprung i Sydamerika. Om, hur eller varför växten hamnat i Okavango hade han emellertid inte svar på. Min reflexion är att igenväxning möjligen också kan vara ett naturligt skeende i de ekosystem som skapas i deltalandskapet.

Huvudbyggnaden i vår lodge är en luftig skapelse i trä på stolpgrund och med fri passage för vind rakt igenom byggnaden. Även några mindre apor huserar gärna kring och i byggnaden och passar på att förse sig när tillfälle ges. I byggnaden intar vi alla måltider och gärna en drink före middagen. Servicen och maten är utomordentlig och personalen helt underbar. Inom området finns också en mindre simbassäng. Hela området är inhägnat, men bara som skydd mot elefanter och giraffer. Övriga djur, t ex lejon, leoparder, buffel, flodhästar, etc, har fritt tillträde till området.

Till lodgen hör 8 "rum" (safaritält) inrymda i var sin fristående byggnad omsluten av växtlighet och på rejält och störningsfritt avstånd från varandra. Byggnaderna är uppförda i luftig träkonstruktion med ytterväggar av väv och inrymmer ett större rum med i vårt fall dubbelsäng med tillhörande mosquitonät samt i övrigt med inredning och möblemang som för tankarna till äventyr och expeditioner á la Livingstone. Byggnaderna innehåller därtill ett rymligt toaletterum med handfat, wc och dusch. Till byggnaderna hör en altan med utsikt över det ovan nämnda öppna området (f d poolen). Det är underbart att sitta på altanen och följa djurlivet och på kvällen somna till ljuden från djuren och naturen.

Vi blev tillsagda av personalen att efter middagen beställa ledsagning till våra rum av guiden eller någon annan i personalen. Efter att vi fått oss berättat vilka djur de tidigare mött i mörkret var det ingen som ens kom på tanken att gå ensam.

Efter solnedgång framträder en fantastisk stjärnhimmel utan inverkan av ströljus från bebyggelse m m som vi är vana vid här hemma i våra tätorter. Lodgen erbjöd möjlighet att sova utomhus på ett särskilt trädäck på en stolpkonstruktion ett stycke från lodgen och i anslutning till ett kärrområde med möjlighet till visuell kontakt men utan att störa djurlivet och samtidigt på rygg uppleva stjärnhimlen. Ingela och jag hade turen att trädäcket var ledigt första kvällen och vi blev transporterade till platsen vid 22-tiden och kunde krypa ned under härliga täcken med vintergatan som tak och en fantastisk ljudtapet från allehanda nattaktiva djur, grodor och fåglar. Magiskt! Tyvärr drogs så småningom en ridå i form av moln igen över himlen och vi väcktes strax efter midnatt av regndroppar mot ansiktet. Vår eminente guide sov i ett tält i närheten och vi avslutade äventyret med att han skjutsade oss hem till lodgen.

Vår guide ställde oss en överraskande fråga i samband med att han på morgonen hämtade oss vid flyget: *Vilken drink önskar var och en av er till eftermiddagen?* Efter en stunds funderande och sneglande på varandra enades vi om att ur hälsosynpunkt torde gin och tonic fungera bäst ur ett

profylaktiskt perspektiv mot malaria. Följaktligen avslutades varje eftermiddagstur under vistelsen med en gin och tonic i det fria vid solnedgången med hjordar av gaseller, antiloper, etc, i förgrunden.

20/3 på Kanana Lodge

Efter en natt fylld av spännande ljud från vildmarken väcktes vi innan gryningen av personalens tillrop och ankomst till tältet med kafé & te. Lätt förvirrade av trötthet och det kompakta mörkret avstod vi (Maggan & Maria) från att stiga upp för det fanns inget ljus i vårt tält och att leta ficklampor var inte helt lätt i mörkret.

Gryningen kom dock snabbt och vi hastade oss upp till en kvick frukost och dagens första safaritur.

Gryningsljus klockan 05:52

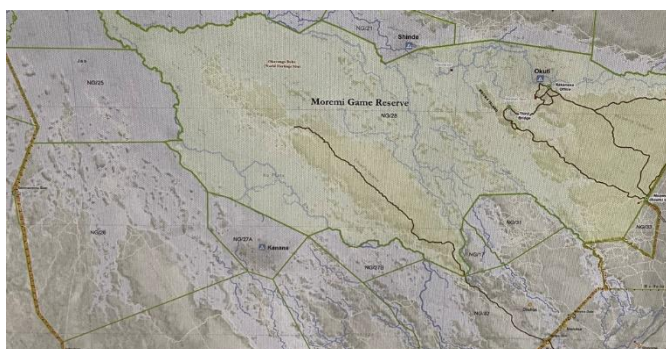
Det dröjde inte länge förrän vår duktige guide Owner hade börjat få vittring på var dagens rariteter skulle finnas. Vi fick direkt träff på hyenor & buffel och innan klockan slagit 9:00 hade vi span på tre lejon, och det skulle bli ytterligare ett kattmöte den dagen.

Innan det var dags för lunch och retur till lodgen körde vi över en bro i deltat. En enkel och fungerade men förhållandevis skranglig bro. Intressant motiv tänkte Maria som försökte ta en bild på konstruktionen men det gick inte bättre än att den skumpiga överfarten gjorde att hon tappade kameran i deltat men minnesbilderna på näthinnan består.

Koncessionsområdet som Kanana lodge ligger inom är mycket stort och endast fotografering är tillåtet dvs ingen jakt får bedrivas inom området. Ytterligare två safariföretag har var sin lodge inom koncessions-området och ibland kunde vi stöta på grannlodgernas safaribilar, men det var inget som störde naturupplevelsen.

Eftermiddagens utflyktmål blev en mokoro tur på Xudumfloden. Kanske något naivt trodde vi safarigäster att mokoron skull vara av traditionellt snitt, dvs en trädstam men materialet var nu glasfiber.

Lätt besviken av det moderna snittet kröp vi ändå ner i mokoron och lät oss stakas runt i det grunda vattnet. Utsikten var inte den bästa på grund av det höga papyrusgräset och vår låga sittpunkt. Svansen på en babykrokoldil och vakande kattfiskar var det mest exotiska på turen.

Den stillsamma flodturen avslutades med en sedvanlig sundowner.

21 mars Kanana lodge

Dagen började som vanligt med kaffe och te kl 05,30, dock med el i tältet denna morgon, så vi kom snabbt upp och i ordning för frukost och första safarituren.

Det första djuret vi såg var en afrikansk vildhund. Dessa är ett flocklevande rovdjur och ett av världens effektivaste jagande däggdjur, dock starkt utrotningshotad.

Vår guide frågade oss sedan vad vi ville se och vi svarade att leopard hade vi kvar att uppleva för att ha sett alla djur i "The big five". Vi ska se vad vi kan göra svarade han och strax därefter får han ett radioanrop och åker i väg i full fart. Då möter vi en leopardhona som kommer gåendes. Hon går förbi oss och lägger sig lugnt på en trädstam. Där ropar hon med jämna mellanrum på hannen som vi hör svara, men han vågar sig inte fram. Vi sitter under en timme och

tittar på henne och fotar, men hon verkar inte bry sig.

Till slut beger vi oss vidare och ser en Skrikhavsörn i ett träd. Därefter passerar vi sjön med flodhästarna och kommer fram till en grupp lejon, två honor med fem halvstora ungar. De leker och härjar på ungars vis. Till slut orkar ena honan inte med dem så hon går i väg och efter ett tag börjar hela gruppen gå efter henne.

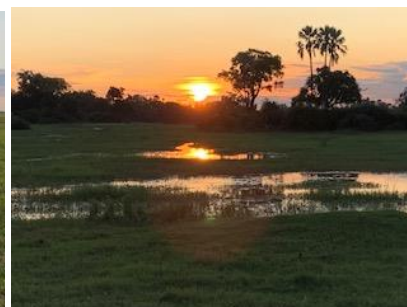
Efter en god lunch, lite siesta och eftermiddagsfika har jag och Maria planerat för en fisketur. Vi åker i väg med vår guide som inser att det är för blött att stå vi strandkanten. Maria föreslår då att vi ska fiska från en av deras kanoter, Mokoron.

Att fiska från Mokoren kändes lite vingligt, så guiden tog med oss ut i en av deras turbåtar. Vi fick fiska med flöte och mask och fiskelyckan var god. På en dryg halvtimme fick vi upp två kattfiskar var. Dessa var ingen matfisk så de återbördades till floden.

flodhästskelett

Precis innan vi skulle lägga till igen så kommer två elefanter och ska passera floden där vi ska gå av. Vi få lov att backa båten så vi inte irriterar dem. Vid flera tillfällen har elefanterna varit lite "griniga". Kvällen avslutades med grillning av tilltugg till den sedvanliga sundownern ute vid Xudumfloden och därefter middag vid lodgen.

19 mars – Maun-Shinde lodge

Nu är det dags för resans höjdpunkt – tre dagars safari i Okavango-deltat!

Vi är fördelade på fyra olika ställen. Vårt gäng består av Anika & Ulf, Ulf & Eva och Anki & Per. Vid mellanlandningen i Kanaana lämnade vi ett gäng och skuttade sedan vidare med det lilla flyplanet som tog oss från Maun till Shinde lodge. Landingsbanan består av packad lera och en förare i en jeep som vaktar så de stora djuren inte springer in på banan!

Vilket mottagande vi fick! Sjungande och dansande personal. Och vilket boende! Vi har varsina tvårumms tälthus om ca 40 m² – allt i kolonialstil. Efter lunch var det tid för siesta och poolhäng.

Vår guide Chachos tog oss sedan med på första safarituren i en öppen jeep med tak. Här sitter vi bra med god utsikt! Området består av stora områden med högt gräs och öar av stora lövträd och buskar. Det är bitvis väldigt blött och det finns några sjöar här och där. På vintern, dvs våran sommar, blir det mesta vattendränkt då vattnet rinner ner från Angola i norr. På tal om norr, här står solen i norr mitt på dagen. Vi måste tänka om när vi orienterar oss under dagen!

Vi kom väldigt nära djuren: en flock vildhundar, antiloper "en masse", zebbor, en ensam tonårig elefanthanne, en schakal och massor av olika fåglar. Åter vid lodgen blev vi lotsade till våra tälthus, eftersom alla djur utom elefanterna kan vandra genom

lodgen. Och det fick vi prov på direkt. När Ulf & Eva går på träbryggan in till sitt tälthus står en flodhäst (!!) och äter gräs under bryggan. Och när Anki & Per, en halvtimme senare, blir lotsade till middagen står den 10 m från stigen! Det är en ensam tonårshanne – nu döpt till våran "hus-hippo". Vi smyger förbi tillsammans med guiden.

Samling för middag med mer sång och dans, nu med hela personalstyrkan. Urhäftigt! Middagen serverades under en bar stjärnhimmel och denna kväll blev vi serverade Kudufilé (stor antilop).

Oj, vilken dag! Vilka upplevelser. Nu somnar vi gott under sänghimlen.....

20 mars Okavango, Shinde

Tidig väckning med kaffe på sängen och en härlig frukost på altanen, allt för att vi ska hinna se så mycket av djurlivet innan det blir för varmt.

Vi tar en tur till det större vattenhållet i området. Vi har en vacker vy med impalas, gnuer och andra antiloper. Babianer sitter intill i sitt träd och äter frukost. Vi åker vidare ut på savannen i det fina morgonljuset. Zebror, antiloper och massor av fina fåglar ser vi under vägen. Så ser vi en ensam elefant, vi styr jeepen mot den, dock vill han inte ha vårt sällskap och trumpetar högt i luften. Efter att vid otaliga gånger ha kört genom stora pölar (snarare sjöar) är det dags för fika. Sedan in i jeepen för fortsatt fina vyer. Men nu är vi i ett område med leriga vägar och trots en bra jeep blir vi fast i leran. Guiden testar den gigantiska domkraften, sin machete för lite busk att lägga under hjulen men inget lyckas. Som tur var finns det andra jeepar i området som kommer till vår undsättning och drar loss oss både en och två gånger.

Lunchen är god efter skumpandet i jeepen och poolhänget lika så. Vi bjuds på afternoon te och beger oss sedan ner till båten för en tur på deltats kanaler. Ståtliga papyrusen växer över kanten och vi söker skydd i form av flytvästar i den snabba färden. Emellanåt saktar vi in för att se de otroligt färgglada fåglar som följer oss, då insekterna flyger upp i och med vår framfart. Turen avslutas med drinkar och snacks i solnedgången.

21 mars - Shinde

En solig och varm dag. På förmiddagen tog vi en kortare walking safari med två guider – en som gick först med laddat gevär och en som gick efter vår grupp på sex personer med ett spjut i handen. Under knappt två timmar såg vi vårtsvin, schakal, elefanter, babianer, gnuer och många andra sorters bockar och antiloper. Bland annat kom vi riktigt nära några elefanter. Guiden tecknade då åt oss att försiktigt smyga fram med djupt böjda ryggar. Vi tittade också på en rad fåglar och växter samt fick en genomgång av hur en termitstack fungerar.

Därefter fortsatte vi med jeepen för att se om vi kunde hitta lejon som hörts tidigt på morgonen strax utanför vår camp. Vi såg dock inga lejon och inte heller några giraffer-

På eftermiddagen efter en skön siesta och bad i poolen åkte vi i maklig takt i en makoro kanot. I varje kanot satt vi två personer och i aktern stod en guide och stakade sig fram. Vi tittade på olika vattenväxter, fåglar och några riktigt små grodor. Innan vi kom tillbaka till campen stannade vi vid en äng där drycker och tilltugg hade dukats upp.

22 mars avresa lodger-Maun-Chobe

Dagen började med sista frukosten på lodger. Sedan transport med ett litet flygplan som tog 6 personer inklusive piloten, från respektive lodge till flygplatsen i Maun. Från lodgen Dinaka tog det 30 min. Efter en kort väntetid var det dags för nästa flygresa, reguljärflyg till Kasane. Även denna var kort. Flygtiden var cirka 40 min men alternativet är att åka lång omväg med bil runt Okavangodeltat.

Väl framme i Kasane checkade vi in på Chobe Safari Lodge. Hotell ligger precis brevid floden Chobe som är gräns mellan Botswana och Namibia. Strax intill hotellet börjar även en stor nationalpark. Områden är populärt och besöktes till exempel av kungaparet på deras bröllopsresa och av kungen själv vid ett senare besök i Botswana.

På grund av nationalparken finns mycket djur i närheten. Till exempel passerade vi fem vårtsvin på väg till och från lunchrestaurangen i byn. Dessa var också ofta framme på hotellets gräsmatta.

På eftermiddagen gjordes en tur med båt på Chobe in i nationalparken. Turen gick runt en ö, kallad Hippo Island, som är ett populärt tillhåll för många djur och som det varit en tvist kring mellan Botswana och Namibia. Både länderna ansåg att ön var på sin sida av gränsen men tillslut bestämdes att gränsen går i den djupaste delen av floden. Detta innebär att det nu är klart att ön ligger på Botswanska sidan.

Längs med hela turen såg vi många djur så som kuduantilop, flodhäst, elefant, impalaantilop, buffel, krokodil och många olika sorters fåglar.

Det finns många elefanter i Chobeområdet, cirka 150 000. En del elefanter kom hit från intilliggande länder när de blev störda av mänskliga konflikter. Nu finns ett samarbete mellan grannländerna där det skapats korridorer med skyddad natur där elefanterna ska kunna flytta tillbaka över landsgränserna.

En intressant sak vi såg elefanterna göra var att de tvättade gräset de åt. Elefanterna drog upp gräset som växte i de grunda vattnet och slog det sedan med snabeln några gånger ner och upp ur vattnet. Detta var för att skölja bort jord och annat som sliter på tänderna. En elefant får totalt sex uppsättningar tänder och är rädda om dem så att de inte slits ner för snabbt vilket skulle göra det svårt att äta.

Kvällen avslutades med middag på hotellets buffé. Under middagen visade det sig att just den dagen gjordes 2021 års folkräkning i Botswana. Man räknade även tillfälliga gäster i landet och vi fick därför fylla i en blankett som ska bli till underlag i folkräkningen. Så nu finns i vart fall 16 svenska personer med i folkräkningen. Att 2021 års folkräkning genomfördes 2022 berodde på att man skött upp räkningen på grund av coronapandemin. Detta fick vi reda på hos Department of surveys and mappning, DSM, tidigare på resan. DSM jobbade även med folkräkningen genom att med hjälp av flygfoto och byggnadsdata skapa ett underlag som kan jämföras med folkräkningen för att bedöma riktigheten i svaren.

23 mars

Chobe nationalpark

Upp tidig morgon för safaritur före frukost i Chobe nationalpark. Först en kort information om Chobe nationalpark:

Chobe nationalpark i norra Botswana är till storlek landets tredje största park efter Central Kalahari viltreservat och Gemsbok nationalpark. Parken är också Botswanas första nationalpark inrättad 1967 och sträcker sig över 11 700 kvadratkilometer (jmf Skåne ca 11 000 kvadratkilometer). Området innehåller fyra delområden som var och ett anges bilda ett eget ekosystem. Ursprungliga bosättningar och industriella verksamheter (främst timmerindustri) inom området är numera avvecklade. Parken inrymmer "The big five" med undantag för noshörningar, som tros vara utdöda till följd av tjuvjakt, och anses ha Afrikas största population av elefanter. I norr invid Kesane avgränsas parken av Chobe River, som också utgör gränsen mellan Botswana och Namibia och rinner ut i Zambesifloden.

Gruppen fördelade sig på två safaribilar för en 3 timmars tur i nationalparken på slingriga och oländiga skogsvägar. Vår guide benämnde åkkomforten som "african massage" vilket visade sig vara en bra beskrivning. Naturen var tämligen kuperad med tät och snårig lövskog som emellanåt öppnade sig i gläntor. I ett avsnitt öppnade sig skogen mot en dalgång med närmast pastoral vy påminnande om ett sommarlandskap i Dalarna men med den skillnaden att på gräsfälten betade hjordar av gaseller och antiloper. Vi åkte ned för strandbrinken mot Chobefloden, där vi kunde studera flodhästar såväl i vatten som på land, buffel och smärre grupper av antiloper. Bl a "puku-antilop" som med imponerande språng förflyttade sig mellan uppgrundningar och öar i floden. Vi kom också i ögonkontakt med exemplar av Kudu – en kraftfull större antilop med karakteristiska vertikala ljusa sträck över kroppens sidor. Någon elefant såg vi tyvärr inte och inte heller svansen på lejon eller annat rovdjur. I övrigt innehöll strandlinjen en variation av fåglar som sökte mat i vattnet och på land. Vi noterade att buffeln är populär kamrat särskilt till ett par typer av fåglar - en vit fågel som gärna håller sig i närheten av fötterna och nosen på buffeln när den betar. Ibland flyger fågeln upp och sätta sig på ryggen på buffeln. Förklaringen som vår guide gav är att fågeln plockar insekter som buffeln skrämmer upp när den rör sig i gräset. Efterforskningar i Wikipedia leder fram till att det svenska namnet på fågeln är *kohäger*. En annan mindre fågel i storlek som en stare sitter ofta på buffelns rygg. Enligt Wikipedia torde det svenska namnet på den fågeln vara *oxhackare* och fågeln livnär sig på hudlevande parasiter. Över strandbrinken in i skogen fanns upptrampade viltstigar – en del smala stigar upptrampade av elefanter. Andra stigar liknade de parallella hjulspåren efter ett fordon och trampas upp av flodhästar. Skillnaden är djurens gångsätt – medan elefanten elegant sätter den ena foten framför den andra förflyttar sig flodhästen brett mellan hovarna.

Återigen uppe i skogen träffade vi på smärre grupper av antiloper men också en märklig upplevelse med babianer. Plötsligt fanns framför jeepen en strid ström av hundratals babianer i olika storlekar och ålder, en del med ungar på rygg eller hängande under honans mage, alla på väg mot gemensamt okänt mål.

Efter den tidigare vistelsen på lodger i Okavango med mängder av djur inom synhåll kändes turen i Chobe något avslagen allteftersom vi närmade oss slutet. Plötsligt inträffade det oväntade men välkomna – ett kraftigt trumpetande från ett buskage invid vägen fick pulsen att stegras och jeepen att bromsa in. Bland vajande trädgrenar kunde vi skönja snablar och elefantbetar och snart passerade ett par elefanter framför jeepen. Nöjda kunde vi nu se fram emot frukost på hotellet för att på eftermiddagen genomgå covidtest inför gränspassage till Zambia och Victoriafallen.

24 mars Chobe-Victoria Falls

Idag sovorgon, avresa planerades till 09,30, men bussen som kom kunde inte ta allt vårt bagage, så vi fick vänta på en annan buss, som tog oss till gränsen mot Zimbabwe. Efter ifyllande av papper för visum och kontroll av PCR-provet så kom vi till slut igenom och kunde fortsätta mot hotellet. Rummen var inte klara så vi lämnade väskor och åkte direkt till fallen på Zimbabwe-sidan.

När vi klev av bussen och gick till entrén till nationalparken, hörde vi dånet från fallen och ju närmare vi kom ju blötare blev det i luften. Gångvägar ledde oss till början av fallen och sen kunde vi följa längs med och bli nedstänkta av vattendimman som ständigt bildades. Viktoriafallen, eller Mosi-oa-Tunya som betyder den dundrande röken är beläget i Zambesifloden på gränsen mellan Zambia och Zimbabwe. Den förste europé att skåda detta fall var David Livingstone som 1855 seglade upp längs med Zambesifloden och gav den dess europeiska namn. Fallens höjd, ca 108 m och dess bredd på ca 1 700 m gör det till ett av världens största fall. Under regnperioden beräknar man att 545 miljoner liter vatten per minut forsar över kanten.

Efter lunch och delvis torkning av kläder skulle vi åka båt på Zambesifloden. Eftersom flertalet ville ha helt torra kläder åkte vi via hotellet och bytte om. En lugn båttur med snacks och fri dricka väntade. Det var vår grupp och ett nykärt par som åkte. Killen i paret drack oavbrutet för att sen efter båtturen sätta sig i sin bil och köra i väg.

För middagen försökte Anders boka några trevliga restauranger, men pga pandemin hade de inte öppnat, så det blev middag på hotellet.

25 mars Vic Falls

Sista dagen inför hemresan.

Vandring till Viktoriafallet på Zambiasidan. Fantastiskt vackert samtidigt som vi blev dyngblöta. På hemvägen stannade ett antal av oss för lunch på bryggeripuben Brewery.

Några passade då på att idka ölprovning inför lunchen. Andra ekiperade sig i vackra Zimbabwiska kläder

På eftermiddagen var det lugnt och flera svalkade av sig i poolen. På kvällen var det avskedsmiddag på det världskända hotellet Victoria Falls. Vi avnjöt en god trerätters middag till levande pianomusik. Anders avtackades sedan för en strålande reseledarinsats. Anders var upklädd vid middagen med en slips i Botswanas färger !

26-27 mars Hemresa

Nu har vi haft fantastiska dagar med olika typer av upplevelser och trevlig samvaro och endast hemresan kvarstår. Vi packar, äter frukost och packar in oss i bussen för transporten till flygplatsen. Flyget går via Gabarone till Addis Abeba för nattflyget till Stockholm. Maria har under första flygresan skrivit ner några kommentarer om resan tillsammans med några andra i gruppen, som hon går igenom med Anders. Kl 06,50 landar vi så åter på Arlanda och skiljs efter 16 dagar tillsammans.

